BOSNA I HERCEGOVINA
URED ZA RAZMATRANJE ŽALBI

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РАЗМАТРАЊЕ ЖАЛБИ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
PROCUREMENT REVIEW BODY

Broj: JN2-01-07-1-832-7/21
Sarajevo, 15.04.2021. godine

Ured za razmatranje žalbi, rješavajući po žalbi ponuđača "ELCOM" d.o.o. Tuzla, izjavljenu na Tendersku dokumentaciju ugovornog organa Grad Gračanica u postupku nabavke Izvođenje radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje pitke vode (PPPV) Vrela u Gračanica",na osnovu čl.104. i čl.111. Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH" broj:39/14), i člana 193.st (1) i(2), i čl.230 Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH" br:29/02, 12/04, 93/09 i 41/13) na sjednici Ureda za razmatranje žalbi, održanoj dana 15.04.2021. godine donio je:

R J E Š E N J E

1. Usvaja se žalba ponuđača „ELCOM d.o.o. Tuzla, izjavljena na Tendersku dokumentaciju ugovornog organa Grad Gračanica u postupku nabavke Izvođenje radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje pitke vode (PPPV) Vrela u Gračanica" i poništava se postupak u cjelosti.

2. Povrat uplaćenih sredstava na ime naknade za pokretanje žalbenog postupka u iznosu od 7.500,00KM izvršiće se posebnim rješenjem ovog organa.

O B R A Z L O Ž E NJ E

Žalitelj "ELCOM" d.o.o. Tuzla, izjavio je žalbu na Tendersku dokumentaciju ugovornog organa Grada Gračanica u postupku nabavke Izvođenje radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje pitke vode (PPPV) Vrela u Gračanica", koju je ugovorni organ zajedno sa izjašnjenjem proslijedio ovom organu.

Žalitelj navodi:

- Tačkom 13.2. tenderske dokumentacije traženo je:

„13.2. U svrhu dokazivanja profesionalne sposobnosti, ponuđači trebaju uz ponudu dostaviti: a) Za ponuđače iz BiH koji su privredna društva/pravna lica: aktuelni izvod iz sudskog registra, te uvjerenja o ID i PDV broj originali ili ovjerene kopije, čiji datum

izdavanja nije stariji od tri mjeseca računajući od dana dostavljanja ponude (pod danom dostavljanja ponude smatra se dan koji je ugovorni organ odredio u tenderskoj dokumentaciji kao datum za prijem ponuda). Aktuelni izvod iz sudskog registra mora sadržavati sve'podatke za koje je, prema važećim propisima o registraciji, propisano da ih takav dokument sadrži (čiji datum izdavanja nije stariji od tri mjeseca računajućiod dana dostavljanja ponude-pod danom dostavljanja ponude smatra se dan koji je ugovorni organ odredio u tenderskoj dokumentaciji kao datum za prijem ponuda);" Ugovorni organ od ponuđača zahtijeva dostavu uvjerenja o ID i PDV broju čiji datum izdavanja nij stariji od 3 mjeseca.Takav dokument je nemoguće dobiti, jer se uvjerenja o ID i PDV broju izdaju prilikom prve registracije kompanije, te je nemoguće dobiti novi dokument bez prijave da je prvi izdati dokument izgubljen.

Potrebno je da ugovorni organ izmijeni zahtjev na način da glasi:

„13.2. U svrhu dokazivanja profesionalne sposobnosti, ponuđači trebaju uz ponudu dostaviti: a) Za ponuđače iz BiH koji su privredna društva/pravna lica: aktuelni izvod iz sudskog registra, te uvjerenja o ID i PDV broju' orginal ili ovjerene kopije. Aktuelni izvod iz sudskog registra mora sadržavati sve podatke za koje je, prema važećim propisima o registraciji, propisano da ih takav dokument sadrži (čiji datum izdavanja nije stariji od tri mjeseca računajućiod dana dostavljanja ponude-pod danom dostavljanja ponude smatra se dan koji je ugovorni organ odredio u tenderskoj dokumentaciji kao datum za prijem ponuda);"

- Tačkom 14.2 tenderske dokumentacije traženo je: 14. Ekonomska i finansijska sposobnost

„Ukoliko ponudu dostavlja grupa ponuđača, svaki član grupe ie dužan dostaviti ovjerene izjave, potvrde i dokaze."Stranica 71 tenderske dokumentacije u prilogu 5A navedeno je: "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva" i "odnosno sve partnere u slučaju zajedničkog poduzetništva" j Stranica 72 tenderske dokumentacije u prilogu 58 navedeno je: "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva".Stranica 74 i 75 tenderske dokumentacije u prilogu 6A navedeno je: "svaki partner" i "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva".Stranica 76 tenderske dokumentacije u prilogu 6B navedeno je: "Priložiti podatke za svakog člana". Stranica 78 tenderske dokumentacije u prilogu 6D navedeno je: "svaki partner".

- Tačkom 16.2 tenderske dokumentacije traženo je:

„16.2. U slučaju da ponudu dostavlja grupa ponuđača, Ugovorni organ će ocjenu ispunjenosti kvalifikacionih uslova od strane grupe ponuđača izvršiti na slijedeći način:

a) uslove koji su navedeni pod točkama 12., 13., 14.1.c), 14.1.d) i lS.l.e) mora ispunjavati svaki član grupe ponuđača pojedinačno, te svaki od članova grupe ponuđača mora dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju ispunjavanje postavljenih uslova, na način na koji su predviđeni da se dostavljaju dokazi;"Tačke 14.1.c), 14.1.d) i l5.l.e) odnose se na ekonomsku i finansijsku kao i tehničku i profesionalnu sposobnost ponuđača. Ugovorni organ je postavljenim citiranim zahtjevima tenderske dokumentacije ograničio ponuđače da ispunjenje uslova ekonomske i finansijske kao i tehničke i profesionalne sposobnosti od strane grupe ponuđača, mora biti od strane'svih članova grupe pojedinačno. U članu 1 stav 3) UPUTSTVA ZA PRIPREMU MODELA TENDERSKE DOKUMENTACIJE I PONUDA na navedeno je: 3) Agencija za javne nabavke će donijeti obrasce standardne tenderske dokumentacije najkasnije do 31.12.2015. godine." i Jedan od obrazaca je i Model tenderske dokumentacije objavljen na zvaničnoj stranici Agencije za javne nabavke u kojem je jasno navedeno: 1 „13. Ostali uslovi za kvalifikaciju.Svi ponuđači su dužni dostaviti izjave u pogledu ekonomsko-finansijske sposobnosti i tehničke i profesionalne sposobnosti, koje su popunjene u skladu sa uslovima definisanim u tenderskoj dokumentaciji... | Ukoliko ponudu dostavlja grupa ponuđača, svi članovi grupe dostavljaju zajedno dokaze u smislu ispunjavanja uslova."Stav da u slučaju grupe ponuđača, ekonomsku-finansijsku sposobnost i tehničku i profesionalnu sposobnost, grupa ponuđača ispunjava kumulativno, je prihvaćen i od strane Ureda za razmatranje ranije donesenim rješenjima.

Uvažavajući navedeno potrebno je da ugovorni organ izmijeni tendersku dokumentaciju na način da ciritani zahtjev giasi: „Ukoliko ponudu dostavlja grupa ponuđača, grupa ponuđača kumulativno ispunjava postavljene zahtjeve."

Stranica 71 u prilogu 5A briše se rečenica "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva" i i "odnosno sve partnere u slučaju zajedničkog poduzetništva".Stranica 72 u prilogu 5B briše se rečenica "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva"Stranica 74 i 75 u prilogu 6A briše se rečenica "svaki partner" i "odnosno svakog partnera u slučaju zajedničkog poduzetništva".Stranica 76 u prilogu 6B briše se rečenica "Priložiti podatke za svakog člana". Stranica 78 u prilogu 6D briše se rečenica "svaki partner".Uvažavajući navedeno potrebno je da ugovorni organ izmijeni tendersku dokumentaciju na način da ciritani zahtjev glasi:

„16.2. U slučaju da ponudu dostavlja grupa ponuđača, Ugovorni organ će ocjenu ispunjenosti kvalifikacionih uslova od strane grupe ponuđača izvršiti na slijedeći način: j a) uslove koji su navedeni pod točkama 12., 13., mora ispunjavati svaki član grupe ponuđača pojedinačno, te svaki od članova grupe ponuđača mora dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju ispunjavanje postavljenih uslova, na način na koji su predviđeni da se dostavljaju dokazi;"

- Tačkom 14.2 tenderske dokumentacije traženo je:

14. Ekonomska i finansijska sposobnost

„Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je u roku od deset (10) dana od dana zaprimanja odluke o izboru dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumenata kojim dokazuje ekonomsku i finansijsku sposobnost." |Obzirom da je rok za žalbu na odluku o izboru 10 dana od prijema odluke, ponuđači neće imati uvid u dokumentaciju ponuđača koji je izabran ukoliko ista bude dostavljena 10-ti dan od prijema odluke. U članu 1 stav 3) UPUTSTVA ZA PRIPREMU MODELA TENDERSKE DOKUMENTACIJE I PONUDA na navedeno je: , „(3) Agencija za javne nabavke će donijeti obrasce standardne tenderske dokumentacije najkasnije do 31.12.2015. godine." Jedan od obrazaca je i Model tenderske dokumentacije objavljen na zvaničnoj stranici Agencije za javne nabavke,u kojem je jasno navedeno: j „Dokazi koje je dužan dostaviti izabrani ponuđač moraju sadržavati potvrdu da je u momentu predaje ponude ispunjavao uslove koji se traže tenderskom dokumentacijom . U protivnom će se smatrati da je dao lažnu izjavu. Dokaze o ispunjavanju uslova je dužan dostaviti u roku od 5 dana (ovo je primjer, ali ie veoma bitno da sli potencijalni ponuđači znaiu kada će izabrani ponuđač dostaviti tražene dokaze, zbog prava na uvid u iste), od dana zaprimanja obavještenja o rezultatima ovog postupka javne nabavke."

Potrebno je da ugovorni organ izmijeni navedeni zahtjev na način da isti glasi:

„Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je u roku od pet (5) dana od dana zaprimanja odluke o izboru dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumenata kojim dokazuje ekonomsku i finansijsku sposobnost."

- Tačkom 15.1 tenderske dokumentacije traženo je: "

"f) Posjedovanje ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture (izuzev elektro i mašinskih radova): vodovodi (cjevovodi, vodozahvati, pumpne stanice, rezervoari, fllter stanice, itd.), sistemi odvodnje sanitarno-fekalnih otpadnih voda, odvodnje oborinskih voda, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, postrojenja za prečišćavanje sanitarno-fekalnih voda, postrojenja za prečišćavanje industrijskih voda, postrojenja za prečišćavanje zauljenih oborinskih voda (separatori) i drenažni sistemi.

Tačkom 15.2 tenderske dokumentacije traženo je:

"g) U svrhu dokazivanja ispunjenosti uslova iz člana 15.1.f), ponuđač je dužan dostaviti original ili ovjerenu kopiju navedenog dokumenata. Dokument iz ovog člana nije kvalifikacioni uslov, ali jeste uslov za zaključenje ugovora. Ponuđač čija ponuda bude

odabrana kao najpovoljnija, dužan je nakon prijema odluke o izboru dostaviti navedeni dokument najkasnije u roku od 10 (deset) dana poštom ili neposredno na protokol Ugovornog organa. Ukoliko ponuđač ne dostavi traženi dokument, ugovor će se dodijeliti slijedećem ponuđaču sa rang liste. Ponuđač može u ponudi odmah dostaviti i navedeni dokument. Ovim se ponuđač oslobađa obaveze naknadnog dostavljanja dokaza ako bude odabran."

Žalitelj navodi da član 38. Uredbe o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju ("Službene novine Federacije BiH", broj 48/09, 75/09, 93/12, 74/13,89/14, 99/14, 53/15 i 101/15) glasi: „4. Izvođač Članak 38.Izvođač je pravna osoba koja gradi ili izvodi pojedine radove na građevini ili izvodi druge zahvate u prostoru. Građenje građevine i/ili izvođenje pojedinih radova na građevini i drugim zahvatima u prostoru može obavljati samo pravna osoba koja je registrirana za obavljanje te djelatnosti i koja posjeduje ovlaštenje Federalnog ministarstva." Iz citiranog navoda jasno je da se isti odnosi na firmu koja izvodi radove, a što ne mora značiti da je ista firma ujedno u ugovorač / ponuđač u postupku javne nabavke. U kompleksnim predmetima nabavke, može se desiti interdisciplinarnost do te mjere da je za izvođenje radova nepophodno angažovati više kompanija (čak više i od 10) koje posjeduju razna, različita ovlaštenja, a koja u cjelini pokrivaju izvođenje svih interdisciplinarnih radova. Nije jasno po osnovu kojeg kriterija je ugovorni organ definisao da ponuđač mora imati isključivo ovlaštenje navedeno u tačku 15.2. g) kada na predmetnom projektu postoje i druge oblasti koje zahtijevaju posjedovanje ovlaštenja prilikom izvođenja radova. Zakon o javnim nabavkama ne ograničava ponuđače u pogledu posjedovanja strukvonih ovlaštenja, u isto vrijeme Uredba koja reguliše pitanje posjedovanja ovlaštenja, ne ograničava da firma podugovori radove sa firmom koj'a posjeduje ovlaštenje. Iz odgovora Federalnog Ministarstva prostornog uređenja broj 03-19-2-127/21-2 vidljivo je sljedeće mišljenje: „Dakle, glavni izvođač može sklopiti ugovore sa drugim ovlaštenim pravnim licima kao izvođačima pojedinih faza, ali se oni ne mogu nazivati podizvođači i potpisivati podugovore, već tačno kako je navedeno u gore navedenoj Uredbi, i ta pravna lica su izvođači za pojedine faze izgradnje građevine koji će na kraju građenja dati izjave o izvođenju faze građenja za koje su potpisali ugovor i načinu održavanja građevine."Dakle, iz odgovora je jasno da Glavni izvođač, ponuđač koji zaključuje ugovor, ne mora imati ovlaštenja za sve faze izvođenja radova, nego može angažovati druge firme koje posjeduju ovlaštenja, i koje se posmatraju u svojstvu izvođača pojedinih faza radova. Na postavljeno pitanje, dobili smo jasan odgovor da je prihvatljivo da Ponuđač / Glavni Izvođač angažuje druge firme / Izvođače koje posjeduju strukovna Ovlaštenja mjinistarstva za obavijanje pojedinih dijelova radova. Pri čemu je potrebno uzeti u obzir da termin „podugovaranje/podizvođač" nije adekvatan. Termin „Podizvođač" se u smislu pogledu ove uredbe odnosi na firme koje su registrirane za obavljanje djelatnosti ali ne posjeduju strukovna ovlaštenja.

Potrebno je da ugovorni organ izmijeni tenderski zahtjev na način da isti glasi:

"f) Ponuđač je dužan posjedovati ili angažovati pavna lica koja posjeduju ovlaštenja za izvođenje radova koji su predmet ove nabavke. „Tačkom 15.2 tenderske dokumentacije traženo je: U svrhu dokazivanja ispunjenosti uslova iz člana 15.1.f), ponuđač je dužan dostaviti izjavu kojom potvrđuje da posjeduje ili će angažovati pavna lica koja posjeduju ovlaštenja za izvođenje radova koji su predmet ove nabavke."

- Tačkom 15.1 tenderske dokumentacije traženo je:

"f) Posjedovanje ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture (izuzev elektro i mašinskih radova): vodovodi (cjevovodi, vodozahvati, pumpne stanice, rezervoari, filter stanice, itd.), sistemi odvodnje sanitarno-fekalnih otpadnih voda, odvodnje oborinskih voda, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, postrojenja za prečišćavanje sanitarno-

fekalnih voda, postrojenja za prečišćavanje industrijskih voda, postrojenja za prečišćavanje zauljenih oborinskih voda (separatori) i drenažni sistemi.

Tačkom 15.2 tenderske dokumentacije traženo je:

"g) U svrhu dokazivanja ispunjenosti uslova iz člana 15.l.f), ponuđač je dužan dostaviti original ili ovjerenu kopiju navedenog dokumenata. Dokument iz ovog člana nije kvalifikacioni uslov, ali jeste uslov za zaključenje ugovora. Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je nakon prijema odluke o izboru dostaviti navedeni dokument najkasnije u roku od 10 (deset) dana poštom ili neposredno na protokol Ugovornog organa. Ukoliko ponuđač ne dostavi traženi dokument, ugovor će se dodijeliti slijedećem ponuđaču sa rang liste. Ponuđač može u ponudi odmah dostaviti i navedeni dokument. Ovim se ponuđač oslobađa obaveze naknadnog dostavljanja dokaza ako bude odabran."

Ostavljeni rok od 10 dana od Odluke o izboru nije dovoljan rok za ishođenje ovlaštenja od strane ponuđača čija je ponuda odabrana kao napovoljnija.

Ugovorni organ treba izmijeniti tenderski zahtjev na način da isti glasi:

"Ponuđači koji ne posjeduju traženo ovlaštenje u momentu predaje ponude dužni su da dostave popunjenu Izjavu potpisanu od strane ponuđača i ovjerenu pečatom ponuđača, kojom se obavezuju da će, ukoliko budu izabrani kao najpovoljniji ponuđač i da bi mogli pristupiti zaključenju ugovora, pribaviti važeća ovlaštenja, koja ne posjeduju, te dostaviti njihove ovjerene kopije ugovornom organu, najkasnije 60 dana od dostave obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača. Navedena ovlaštenja je neophodno osigurati prije zaključenja ugovora i kao takva predstavljaju minimalan uslov da bi se pristupilo zaključenju ugovora. Ukoliko ponuđač u ostavljenom roku ne dostavi ugovornom organu gore navedena važeća ovlaštenja, smatraće se da odbija da zaključi predloženi ugovor pod uslovima navedenim u tenderskoj dokumentaciji, te će se postupiti u skladu sa članom 72. stav 3. ZJN, odnosno ugovor će se dodijeliti onom ponuđaču čija je ponuda po redoslijedu odmah nakon ponude izabranog ponuđača, te će se pristupiti realizaciji garancije za ozbiljnost ponude.")

- Tačkom 15.2 c) pod ti) tenderske dokumentacije traženo je:

„15.2. U svrhu dokazivanja ispunjavanja zahtjeva u pogledu tehničke i profesionalne sposobnosti ponuđač je dužan u ponudi dostaviti: i ii) Biografiju (CV) rukovodnog i tehničkog osoblja navedenog u prilogu 6B (Prilog 6C), sa ovjerenom kopijom potvrde položenog stručnog ispita ne starijom od 3 mieseca za rukovodna i tehničko osoblje u skladu sa zahtjevima iz člana
15.i.b)

Stručni ispit se polaže jednom, i nije moguće dobiti uvjerenje o položen stručnom ispitu ne starije od 3 mjeseca. Stručni ispit je kao i diploma o stručnom obrazovanju. Jednom izdata ne može se ponovno dobiti, osim u slučaju prijave da je izgubljena, što dalje traži mnogo duže vrijeme za ishođenje od ostavljenog roka za dostavu ponude.

- U tenderskoj dokumentaciji pod tačkom 16.6.navedeno je:

"16.6. U sastavu ponude, grupa ponuđača je dužna dostaviti punomoć članova grupe ponuđača kojom daju ovlaštenje ovlaštenom predstavniku grupe da može potpisati zajedničke elemente ponude.

U zajedničkoj ponudi mora biti navedeno koji će dio ugovora o javnoj nabavci {predmet količina, vrijednost i postotni dio) izvršavati pojedini član grupe ponuđača. Ugovorni organ će neposredno plaćati svakom članu grupe ponuđača za onaj dio ugovora o javnoj nabavci koji je on izvršio, ako grupa ponuđača ne odredi drugačije."

Zakon o javnim nabavkama ne propisuje da je grupa ponuđača dužna u sklopu ponude dostaviti "koji će dio ugovora o javnoj nabavci (predmet, količina, vrijednost i postotni dio) izvršavati pojedini član grupe ponuđača."

Član 62 (Grupa kandidata/ponuđača) stav (4) Zakona o javnim nabavkama glasi:

"(4) Grupa kandidata/ponuđača solidarno odgovara za sve obaveze." Član 118 (Odnos prema ostalim propisima) stav Zakona o javnim nabavkama glasi:

„Na odgovornost ugovornih strana za ispunjavanje obaveza iz ugovora o javnoj nabavci primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona o obligacionim odnosima." Član 412 Zakona o obligacionim odnosima u stavu 1 glasi:

„Obaveza je djeljiva ako se ono što se duguje može podjeliti i ispuniti u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijeli predmet i ako ono tom podjelom ne gubi ništa od svoje vrijednosti, inače obaveza je nedjeljiva."

Podjela odgovornosti unutar konzorcija

Zakon o javnim nabavkama propisuje solidarnu odgovornost članova konzorcija, što znači da bez obzira na internu podjelu posla, svi članovi konzorcija solidarno odgovaraju za sve obaveze prema Ugovornom organu. Poslovi kojima se pristupa u konzorciju, nerijetko uključuju povezane, isprepletene odgovornosti na način da iste nisu jasno djeljive i da ne postoji jasna distinkcija unutar konzorcija prema pojedinim pozicijama. U smislu člana 412 Zakona o javnim obligacionim odnosima u konzorcijalnim ugovorima javnih nabavki u BIH, obaveza nije djeljiva, i nije moguće izvršiti podjelu i ispunjenje u dijelovima koji imaju ista svojstva kao i cijeli predmet. Napominjemo da je organizacija grupe ponuđača - konzorcija kompleksniji oblik nuđenja od samostalnog nuđenja te podrazumijeva preuzimanje solidarne odgovornosti i rizika kao da se projekat nudi i samostalno. Ukoliko bilo koji član konzorcija odustane ili ne bude sposoban izvršiti obavezu, drugi član konzorcija je solidarno odgovoran i dužan je preuzeti obim posla prvog. U smislu zakona o obligacionim odnosima. Ugovorni organ koji zaključuje ugovor sa grupom ponuđača - konzorcijem, ne vidi članove konzorcija kao pojedinačne pravne subjekte, već kao grupu koja dostavlja jednu ponudu i solidarno je odgovorna za puni obim prema ugovornom organu.

Tehnička podjela posla unutar konzorcija

Članovi konzorcija zaključuju konzorcijalni ugovor prilikom pripreme jedne ponude za predmetni postupak. Konzorcijalni ugovor može ali i ne mora sadržavati podjelu posla. i

1. Kada su upitanju poslovi po principu ključ u ruke, Ugovorni organ u obrascu za cijenu ponude navodi jednu poziciju što je obično naziv predmeta nabavke komplet 1. Dakle, ne postoji jasna tehnička specifikacija već kompletan posao sekdaje ponuđaču - konzorciju na solidarnu realizaciju.
2. Podjela posla može biti dostavljena u sklopu ponude konzorcija ali je u toku realizacije dolazi do izmjena, na način da realizaciju vrši član konzorcija kojem prema podjeli posla iz ponude ta pozicija nije pripadala. Dakle, izmjene su moguće kako bi se korigovala realizacija i rezultat koji pojedini članovi ostvaruju tokom realizacije ukupnog ugovora, ali naprimjer i kako bi se stigao realizovati ugovor u skladu sa zadatim rokovima. Izmjene su interne prirode, te Zakon nije obavezao Konzorcij da obavještava Ugovorni organ o internim izmjenama tokom realizacije jer su, sa aspekta Ugovornog organa, svi članovi konzorcija solidarno odgovorni i ugovorni organ ne poznaje pojedinačne članove konzorcija, već isključivo grupu kao jednog ponuđača/ugovarača. |

Na postavljeno pitanje 8: i "PITANJE 8. f Ukoliko su članovi konzorcija solidarno odgovorni, i ako je obaveza nedjeljiva u smislu člana 412 Zakona o obligacionim odnosima, da li to znači da je ugovor zajednički realizovan te da Potvrda o dobrom izvršenju posla pripada svim članovima konzorcija u skupnom vrijednosnom i tehničkom obimu posla? i Prema našem mišljenju, članovi konzorcija su solidarno odgovorni, sve interne podjele su povjerljivi podaci i Ugovorni organi koji izdaju potvrde nemaju infromacije o internim podjelama. Ugovori koji su realizovan! od strane Konzorcija, su uspješno realizovan! od svih članova konzorcija, solidarno i u tehničkom i u finansijskom smislu, te zahtjevi da se dostavljaju potvrde sa posebnim podacima su protivni Zakonu o javnim nabavkama i Zakonu o obligacionim odnosima."

u istom slučaju kao što je ovaj Agencija za javne nabavke dala je sljedeće mišljenje u odgovoru broj 04-02-1-1872-2/19 od 27.06.2019:

„Imajući u vidu samu definiciju grupe kandidata/ponuđača - da su to dva ili više kandidata/ponuđača koji su dostavili zajednički zahtjev za sudjelovanje, odnosno ponudu, te da sukladno članu 62 st. 4) Zakona, grupa kandidata'/ ponuđača solidarno odgovara za sve obaveze, a ne želeći komentirati odredbe Zakona o obveznim odnosima, jer za isto nismo nadležni, smatramo vaš zaključak u cjelosti ispravnim u vezi pitanja broj 8."

- Tenderskom dokumentacijom traženo je na stranici 10:

"17.3. Ponuda mora sadržavati najmanje:

Potpisanu i ovjerenu tvorničku autorizaciju - prilog 15A;" Tenderskom dokumentacijom traženo je na stranici 105:"Originalna autorizacija, ovjerena, potpisana i na memorandumu od strane proizvođača, da nuđeni materijali zadovoljavaju ISO/EN/DIN standarde i da su u skladu sa tehničkim zahtjevima" Tenderskom dokumentacijom traženo je na stranici 106: „Prilog 15A Tvornička autorizacija. Napomena: Za sve materijale za koji se traži da se dostavi atest (prilog 15) mora se dostaviti i tvornička autorizacija."

U odgovorima na pitanje pojašnjenja postavljena Agenciji za javne nabavke: i Je li u skladu sa članom 49. Zakona moguće tražiti autorizaciju proizvođača ili ovlaštenog distributera ?"

Odgovor Agnecije za javne nabavke postavljen je na stranici Agencije dana 26.05.2015 i isti glasi:

„Ne , jer član 49. Zakona ne predviđa niti u jednoj odredbi bilo kakve autorizacije ili certifikate. Tzv. Autorizacija proizvođača ili dokaz da ponuđač ima ovlaštenje od proizvođača može biti opravdana samo u izuzetnim slučajevima, odnosno ako je materijalnim zakonom ili prirodom predmeta nabave to opravdano. Dosadašnji stav je bio da se to može samo tražiti za specijalne robe odnosno robe pod posebnim režimom a nikako za robe široke potrošnje. Analizirajući čl. 49 stav (1) tač. od a) do f) ovlaštenje proizvođača (ili generalnog distributera) ovaj uslov se može podvesti jedino moguće pod b): opis tehničke opremljenosti i osposobljenosti, s naglaskom na „osposobljenosti" jer ovlaštenje (autorizacija) zapravo znači da je proizvođač osposobio ponuđača da rukuje određenom robom od preuzimanja do isporuke (jer se radi o robi za koju je nužno imati poseban režim skladištenja i distribucije) te da je proizvođač u konačnici neće osporavati kvalitetu robe ili eventualne greške iz razloga što su kupljeni od neovlašenog ponuđača koji njie provjeren od strane njega."

-U prilogu 3 tenderske dokumentacije Prilog 3 Obrazac za cijenu ponude na kraju tabele navedeno je na stranici 68 "Nepredviđeni radovi 10 %" j Zakon o javnim nabavkama ne poznaje termin „Nepredviđeni radovi 10 %". Nije jasno da li procijenjena vrijednost nabavke uključuje „Nepredviđeni radovi 10 %" ili ne uključuje „Nepredviđeni radovi 10 %".

Nije jasno definisano šta bi bili „Nepredviđeni radovi 10 %" i na koji način bi se odobravali i pratio utrošak sredstava.Član 24 Zakona o javnim nabavkama jasno definište pitanje „Nepredviđeni radovi":„Član 24. (Posebni usloviza primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za nabavku radova) Ugovor o javnoj nabavci radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja u sljedećim slučajevima:

a)u slučaju ugovora o iavnoi nabavci radova za dodatne radove koji nisu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u prvobitno zaključeni ugovor, ali koji usljed nepredviđenih okolnosti postanu neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih radova, i kada se takvi dodatni radovi ne mogu, tehnički ili neoogodnosti za ugovorni organ. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem koiem ie dodijeljen osnovni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne radove ne može oreći 20% od vrijednosti osnovnog ugovora:
j

b) za nove radove koji predstavljaju ponavljanje sličnih radova povjerenih dobavljaču kojem je ugovorni organ dodijelio raniji ugovor, uz uslov da su takvi radovi u skladu sa osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen osnovni ugovor, nakon provedenog otvorenog Hi ograničenog postupka. Na mogućnost provođenja ovog postupka ugovorni organ dužan je ukazati pri provođenju otvorenog ili ograničenog postupka za osnovni ugovor,

a ukupne procijenjene troškove novih radova ugovorni organ uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabavke. Ovaj postupak može se primijeniti samo u periodu od tri godine od dana zaključivanja osnovnog ugovora.

Potrebno je da ugovorni organ izmijeni tendersku dokumentaciju na način da iz tabele obriše poziciju U prilogu 3 tenderske dokumentacije Obrazac za cijenu ponude na kraju tabele"Nepredviđeni radovi 10 %".

-U prilogu 6A tenderske dokumentacije traženo je više podataka od podatka koje propisuje Zakon o javnim nabavkama "Uloga u ugovoru:" "Adresa:

Ime, prezime i funkcija kontakt osobe: Telefon/faks broj: E-mail:" "Opis izvedenih radova: pregled i opis izvedenih objekata (npr. postrojenja za prečišćavanje pitkih voda cjevovodi za vodosnabdijevanje, rezervoari, pumpne stanice, Mome stanice i ostali slični objekti vodovodnog sistema SCADA), f,z,cki obim i karakteristike objekata (npr. Kapaciteti postrojenja za prečišćavanje pitkih voda i tehnologija prečišćavanja, duzine, profili i vrste cjevovoda, zapremine rezervoara, kapaciteti i instalirana snaga pumpnih stanica, kapaciteti Marnih stanica, karakteristike SCADA sistema i si), ostale bitne karakteristike izvedenih radova."

Član 48 Zakona o javnim nabavkama koji jasno propisuje koje potvrda o dobrom izvršenju posla mora sadržavati: „(3) Potvrda o uredna provedenim ugovorima mora sadržavati sljedeće podatke:

a) naziv i sjedište ugovornih stranaka ili gospodarskih subjekata;
b) predmet ugovora:
c) vrijednost ugovora;
d) vrijeme i mjesto provedbe ugovora;
e) navode a uredno provedenim ugovorima."

Zahtjev ugovornog organa da potvrde o dobrom izvršenju posla sadrže podatke mimo onih koje propisuje zakon protivne su odredbama Zakona.

- Ugovorni organ na stranici 105 tenderske dokumentacije zahtijeva:

"Originalna garancija ovjerena, potpisana i na memorandumu, od strane proizvođača za nuđene proizvode navedene u tabeli." Ugovorni organ nema ugovorni odnos sa proizvođačem. Ovom predmetnom nabavkom ugovorni organ zaključuje ugovor sa izvođačem, ponuđačem koji dostavi najpovoljnju tehnički ispravnu ponudu.Garancije u skladu sa ugovornim odredbama dostavlja Ponuđač / Izvođač ugovornom organu,Stoga postavljeni uslov tenderske dokumentacije za dostavom originaalne garancije ovjerene od strane proizvođača nije u skladu sa odredbama Zakona o javnim nababkama niti ima smisla osim što usložnjava postupak nabavke otežava i poskupljuje nuđenje.

Nadalje, Zakonom o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa definisano je:

„Član 1. Ovjeravanje potpisa ili rukopisa je potvrđivanje njihove autentičnosti. Ovjeravanje prepisa je potvrđivanje njegove istovjetnosti sa izvornom ispravom."

U članu 2 Zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa Službeni list SR Bosne i Hercegovine definisano je:

„Član 2. Ovjeravanje potpisa, rukopisa i prepisa vrši nadležni opštinski organ uprave " \ Ugovorni organ nema ovlasti odbiti ovjerenu kopiju originala od nadležnog organa. Ugovorni organ je dužan prihvatiti ovjerenu koptju originala kao validan dokument. Vidljivo je iz ostalih zahtjeva tenderske dokumentacije da ugovorni organ priznaje original ili ovjerenu kopiju dokumenta. Ovako postavljeni zahtejv tenderske dokumentacije ostavlja prostor za formalno odbacivanje ponude a što nije utemeljeno odredbama zakonskih propisa u BiH. Nadalje Zakon javnim nabavkama pojam originala ili ovjerene kopije spominje samo u kontestu zahtjeva članova 45 47 1 52. Zakona 0 javnim nabavkama dok se za ostalu dokumentaciju ne spominje niti original niti ovjerena kopija već je tehnička dokumentacije kao takva prihvatljiva i u kopiji.

- Ugovorni organ na stranici 105 tenderske dokumentacije zahtijeva:

"Ovjerena fotokopija jednog od važećih certifikata iz zemalja EU od proizvođača o ispitivanju kvaliteta kao dokaz kvahteta nuđenog proizvoda, izdatih od renomiranih i vodećih evropskih instituta/asocijacija. Lista certifikata navedena je u prilogu 16, poglavlje 3.3.1 (Nabavka i ugradnja cijevi, fazonskih komada i druge opreme) Ukoliko je certifikat napisan na nekom od stranih jezika, isti obavezno mora biti preveden na jedan od službenih jezika BiH i ovjeren od strane sudskog tumača."

Nadalje na stranici 178, 179, 180,181, 182, 183, 184, 186 tenderske dokumentacije aii na ostalim stranicama tehničkog opisa traženi su originalni ili ovjerene kopije raznih certifikata proizvođača, ovdje nećemo sve citirati, ali se žalbeni navod odnosi na sve pozicije gdje se zahtijevaju dokumenti "original" ili "ovjerena fotokopija" ili "Original ili ovjerena fotokopija"-

"Zahtijevani dokumenti uz isporuku robe:

a) Original ili ovjereno fotokopija (ovjera kod nadležnog organa - Sud, Opština Hi notar) jednog od važećih europskih ispitnih certifikata od proizvođača, kao dokaz kvaliteta za antikorozivnu zaštitnu oblogu na bazi epoksidne smole za teške uslove rada za sve nuđene proizvode od nodularnog liva prema RAL GZ-662: GSK ili ekvivalent. 1

b) Original ili ovjerena fotokopija (ovjera od strane nadležnog organa - organ uprave ili notar) jednog od važećih europskih tipskih ispitnih certifikata od proizvođača, kao dokaz kvaliteta nuđenog proizvoda prema standardu EN 545, te testnim osnovama: DVGW VP 545 ili SVGW W/TPW 162 ili OVGW/GRtS QS-W 401 ili BRL-K772, izdatih od strane nadležnih europskih prijavljenih tijela NANDO baze, kao što su: DVGW ili SVGW ili OVGW ili KIWA ili ekvivalent... * e) Originalno pismo proizvođača na memorandumu istog, o garantnom roku za ponuđene armature pod, a sve prema Opštim Uslovima proizvođača, te da je trajanje za nuđeni proizvod minimalno 5 godine (60 mjeseci) od isporuke te da nuđeni materijali zadovoljavaju ISO/EN/DIN standarde koji su u skladu sa tehničkim zahtjevima."

Kao što smo u žalbnom navodu 11 naveli Zakon javnim nabavkama pojam originala ili ovjerene kopije spominje samo u kontestu zahtjeva članova 45. 47 i 52. Zakona o javnim nabavkama dok se za ostalu dokumentaciju ne spominje niti original niti ovjerena kopija, već je tehnička dokumentacije kao takva prihvatljiva i u kopiji.

Obzirom da originalni certifikati nisu dostupni ponuđačima, a uvažavajući činjenicu da zbog globalne pandemije koronavrirusa otežano je kretanje dokumenata ali i ljudi, potrebno je da ugovorni organ omogući dostavu kopije dokumenta.

- Ugovorni organ na stranici 12 u tački 25.2 tenderske dokumentacije zahtijeva:

"25.2. Izuzetno, dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) može biti i na drugom jeziku, ali u tom slučaju se obavezno prilaže i prevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik sa kojeg je prevod izvršen."

Obzirom da je većina tehničke dokumentacije na engleskom jeziku, a da zahtjev za ovjerom prijevoda dokumentacije uslozniava postupak nuđenja, potrebno je da ugovorni organ razmotri mogućnost izmjene tenderske dokumentacije na način da ista glasi:

"25.2. izuzetno, dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) može biti i na engleskom jeziku. U slučaju da je dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) dostavljen na drugom jeziku (osim engleskog) u tom slučaju se obavezno prilaže i prevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik sa kojeg je prevod izvršen."

- Na stranici 185 tenderske dokumentacije traženo je:

Mjerilo protoka mora imati certifikat o odobrenju (tipski certifikat) izdat od instituta za mjeriteljstvo BiH.uz ponudu je potrebno dostaviti kopiju navedenog certifikata.

Zakon o mjeriteljstvu BiH (Službeni glasnik BiH Broj 19/01) ne ograničava ponuđače da nude na teritoriju BiH. Pravilnik o ispitivanju i odobrenju tipa mjerila (Službeni glasnik BiH Broj 67/12) u članu 1 propisuje: |

„Član l.(Predmet Pravilnika) j

Ovim Pravilnikom se propisuje postupak ispitivanja i odobrenja tipa mjerila, kojim se utvrđuje da li je tip mjerila usklađen sa propisanim mjeriteljskim zahtjevima i pogodan ZA STAVLJANJE u PROMET I UPOTREBU na teritoriji Bosne i Hercegovine."

Žalitelj upućuje na nadležnost Ureda za mjeriteljstvo navodeći da iz pregleda nadležnosti Instituta vidljivo je da isti nema nadležnost nad bilo kojim postupkom nabavke, javnim ili privatnim jer se nadležnosti direktno vežu za mjerila koja se uvoze.

Zakon o mjeriteljstvu BiH (Službeni glasnik BiH Broj 19/01) u članu 1 definiše- „/OPĆE ODREDBE Član 1.

1. Ovim zakonom uređuje se sistem zakonskog mjeriteljstvo u Bosni i Hercegovini koji osigurava točna i međunarodno usklađena mjerenja, ostvarivanje, čuvanje i upotrebu etalona i referentnih materijala- upotrebu ispmvanje, verifikaciju i mjeriteljski nadzor nad mjerilima; primjenu zakonskog mjeriteljstvo u Bosni i Hercegovini-ucesce Bosne, Hercegovine u međunarodnoj i međudržavnoj saradnji u području mjeriteljstvo; naučno-istraživački'i stručni rad u području mjeriteljstvo.

2. Sistem zakonskog mjeriteljstvo usklađen je sa odgovarajućim sistemom u Evropskoj uniji (što je preduslov za integraciju u Unutrašnje tržište Unije)."

Dakle, nadležnost Instituta i Zakon o mjeriteljstvu ne odnose ne na postupke nuđenja u javnim nabavkama, već isključivo „mjerenja, ostvarivanje, čuvanje i upotrebu etalona i referentnih materijala...". f Pravilnik o ispitivanju i odobrenju tipa mjerila (Službeni glasnik BiH Broj 67/12) propisuje uslove za ishođenje odobrenju tipa mjerila. U elanu 1 Pravilnika navedeno je: „Član l.Predmet Pravilnika)Ovim Pravilnikom se propisuje postupak ispitivanja i odobrenja tipa mjerila, kojim se utvrđuje da lije tip mjerila usklađen sa propisanim mjeriteljskim zahtjevima i pogodan za stavljanje u promet i unatreh„ na teritoriji Bosne i Hercegovine."Korištenje, puštanje u rad i u upotrebu nastaje nakon zaključenja ugovora za izabranim ponuđačem Zakon o mjeriteljstvu BiH ne ograničava proizvođače/ponuđače da nude u postupcima javnih nabavki U zakonu i podzakonskim aktima nije navedeno da ponuđači koji nude na teritoriju bih moraju imati tipsko odobrenje te se sve odredbe odnose na trenutak „korištenje, puštanje u rad i u unnt^h.," J

1. Zahtjevi za mjerila se odnose na stavljanje u upotrebu i uvoz na teritorij BiH, a ne nuđenje u postupku nabavki.

2. Zahtjevi za mjerila su usaglašeni sa EU normama,

3. Zahtjevi za mjerila su jasno definisani Pravilnik o mjeriteljskim uslovima za uređaji glasnik BiH Broj 26/18) i Pravilnikom o postupcima ocjenjivanja uskladjenosti mjerila (Službeni glasnik BiH Broj 26/18) *

|

U skladu sa naprijed navedenim, potrebno je da se briše zahtjev tenderske dokumentacije:

„Uz ponudu je potrebno dostaviti kopiju navedenog certifikata."

Svaki ponuđač koji da izjavu da ponuđeni mjerni uređaji ispunjavaju zahtjeve Zakon o mjeriteljstvu BiH (Službeni glasnik BiH Broj 19/01) kao i vezanih podzakonskih akata, te da će u slučaju potpis ugovora prije stavljanja u upotrebu ishoditi Certifikat o odobrenju tipa i sve u skladu sa zakonskim propisima.

Uvažavajući sve naprijed navedeno, potrebno je da Ugovorni organ usaglasi odredbe tenderske dokumentacije sa propisima Zakona o javnim nabavkama.

Žalitelj predlaže da se usvoji žalba te zahtijeva povrat naknade za pokretanje žalbenog postupka.

Prije nego što se upustio u meritorno odlučivanje, ovaj organ je pristupio provjeri formalnih pretpostavki za ulaganje žalbe, koje moraju biti ispunjene na strani žalitelja, kako bi se uopće pristupilo njenom rješavanju, a odnose se na uslovljene pretpostavke u skladu sa članom 227. Zakona o upravnom postupku, čl.109 i čl.111 Zakona o javnim nabavkama BiH i utvrdio da su ispunjeni uslovi za postupanje po istoj na način kako definišu odredbe pozvanih članova.

Nakon što su prednje pretpostavke preispitane, ovaj organ je uvidom u dostavljenu dokumentaciju, te analizom svakog dokaza pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi, a u odnosu na žalbene navode i propisani zakonski postupak, utvrdio da je potrebno navode žalitelja usvojiti.

Polazeći od žalbenog navoda kojim žalitelj spori način na koji je definisana tačka 13.2 Tenderske dokumentacije, ovaj organ uvidom u istu utvrdio je da je ugovorni organ tačkom 13.2. tenderske dokumentacije propisao:
„13.2. U svrhu dokazivanja profesionalne sposobnosti, ponuđači trebaju uz ponudu dostaviti:
a) Za ponuđače iz BiH koji su privredna društva/pravna lica: aktuelni izvod iz sudskog registra, te uvjerenja o ID i PDV broj originali ili ovjerene kopije, čiji datum izdavanja nije stariji od tri mjeseca računajući od dana dostavljanja ponude (pod danom dostavljanja ponude smatra se dan koji je ugovorni organ odredio u tenderskoj dokumentaciji kao datum za prijem ponuda). Aktuelni izvod iz sudskog registra mora sadržavati sve podatke za koje je, prema važećim propisima o registraciji, propisano da ih takav dokument sadrži (čiji datum izdavanja nije stariji od tri mjeseca računajući od dana dostavljanja ponude-pod danom dostavljanja ponude smatra se dan koji je ugovorni organ odredio u tenderskoj dokumentaciji kao datum za prijem ponuda);"

Naime, kako i sam žalitelj u svojoj žalbi navodi da je ugovorni organ nepravilno postavio zahtjev iz razloga što se uvjerenja o ID i PDV broju izdaju prilikom prve registracije kompanije, te je nemoguće dobiti novi dokument bez prijave da je prvi izdati dokument izgubljen, ovaj organ smatra da ovakav zahtjev nema niti smisao niti svrhu obzirom da se radi o takvim dokumentima koji sadrže podatke o navedenom i na koje ne utiče vrijeme izdavanja odnosno nije od značaja činjenica da li su stariji ili nisu od tri mjeseca, te shodno tome ovaj organ predmetni navod cijeni osnovanim.

Dalje, tačkom 14.2 tenderske dokumentacije traženo je:
„Ukoliko ponudu dostavlja grupa ponuđača, svaki član grupe je dužan dostaviti ovjerene izjave, potvrde i dokaze."
Tačkom 16.2 tenderske dokumentacije traženo je:
„16.2. U slučaju da ponudu dostavlja grupa ponuđača, Ugovorni organ će ocjenu ispunjenosti kvalifikacionih uslova od strane grupe ponuđača izvršiti na slijedeći način:
a) uslove koji su navedeni pod točkama 12., 13., 14.1.c), 14.1.d) i 15.1.e) mora ispunjavati svaki član grupe ponuđača pojedinačno, te svaki od članova grupe ponuđača mora dostaviti dokumentaciju kojom dokazuju ispunjavanje postavljenih uslova, na način na koji su predviđeni da se dostavljaju dokazi;"

Razmatrajući navedeno ovaj organ ističe da je nesporno da tačka 12. kao i tačka 13 odnosi se na ličnu sposobnost ponuđača koju i treba ispunjavati svaki član grupe pojedinačno međutim ono što je sporno a što spori i žalitelj jeste da tačke 14.1.c), 14.1.d) i 15.1.e) odnose se na ekonomsku i finansijsku kao i tehničku i profesionalnu sposobnost ponuđača, čiju ispunjenost ne dokazuju svaki član pojedinačno već kumulativno tj članovi grupe kandidata/ponuđača dostavljaju jedan paket dokaza o ispunjvanju uslova koji se odnose na ekonomsko i finansijsko stanje i tehničku i profesionalnu sposobnost, a što je i smisao i svrha udruživanju u grupu, te shodno tome, ovaj organ cijeni da je ugovorni organ pogrešno

postupio kada je zahtijevao navedene dokaze za svakog pojedinačno člana grupe što je protivno zakonskoj odrebi. Shodno navedenom ugovorni organ će prilikom utvrđinja priloga voditi računa o navedenom stavu ovog organa.

Uvidom u tačku 14.2 tenderske dokumentacije traženo je:
14. Ekonomska i finansijska sposobnost
„Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je u roku od deset (10) dana od dana zaprimanja odluke o izboru dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumenata kojim dokazuje ekonomsku i finansijsku sposobnost."
Žalitelj spori navedeni rok od 10 dana za dostavljanje dokumenata od strane izabranog ponuđača, navodeći da je rok za žalbu na odluku o izboru 10 dana od prijema odluke, ponuđači neće imati uvid u dokumentaciju ponuđača koji je izabran ukoliko ista bude dostavljena 10-ti dan od prijema odluke.

Razmatrajući navedeno ovaj organ ističe da je zakonom jasno utvrđeno da je rok za žalbu 10 dana odnosno 5 za postupke manje vrijednosti. S tim u vezi naglašavamo da je i članom 11 stav 5 Zakona, propisano da nakon prijema odluke o izboru najpovoljnijeg ponuđača ili odluke o poništenju postupka nabavke, ***a najkasnije do isteka roka za žalbu,*** *ugovorni organ će po prijemu zahtjeva ponuđača, a najkasnije u roku od dva dana od dana prijema zahtjeva, omogućiti uvid u svaku ponudu, uključujući dokumente podnesene u skladu s članom 45. stav (2) ovog zakona, kao i pojašnjenja originalnih dokumenata u skladu s članom 68. stav (3) ovog zakona, sa izuzetkom informacija ponuđača označenih kao povjerljive u skladu s ovim članom.*

Dakle zakonodavac je vodio računa o rokovima za izjavljivanje žalbe navodeći kao obavezu u kojim rokovima ugovorni organ treba omogućiti uvid u ponudu i naknadno dostavljene dokumente, te shodno tome kako je ugovorni organ predvidio rok od 10 dana, ovaj organ smatra da ugovorni organ nije vodio računa o zakonom utvrđenim rokovima, te na ovakav način samo usložnjava postupak i isti čini manje efikasnim, pa je navod žalitelja osnovan te ugovorni organ treba da vodi računa da navedeni rokovi budu kraći i da se kreću u okviru rokova za izjavljivanje žalbe.

Žalitelj spori uslove definisane tačkom 15.1 tenderske dokumentacije traženo je:
f) Posjedovanje ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture (izuzev elektro i mašinskih radova): vodovodi (cjevovodi, vodozahvati, pumpne stanice, rezervoari, fllter stanice, itd.), sistemi odvodnje sanitarno-fekalnih otpadnih voda, odvodnje oborinskih voda, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, postrojenja za prečišćavanje sanitarno-fekalnih voda, postrojenja za prečišćavanje industrijskih voda, postrojenja za prečišćavanje zauljenih oborinskih voda (separatori) i drenažni sistemi.
Tačkom 15.2 tenderske dokumentacije traženo je:
"g) U svrhu dokazivanja ispunjenosti uslova iz člana 15.1.f), ponuđač je dužan dostaviti original ili ovjerenu kopiju navedenog dokumenata. Dokument iz ovog člana nije kvalifikacioni uslov, ali jeste uslov za zaključenje ugovora. Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je nakon prijema odluke o izboru dostaviti navedeni dokument najkasnije u roku od 10 (deset) dana poštom ili neposredno na protokol Ugovornog organa. Ukoliko ponuđač ne dostavi traženi dokument, ugovor će se dodijeliti slijedećem ponuđaču sa rang liste. Ponuđač može u ponudi odmah dostaviti i navedeni dokument. Ovim se ponuđač oslobađa obaveze naknadnog dostavljanja dokaza ako bude odabran."

Žalitelj spori gore navedenu tačku pozivajući se na odredbe član 38. glasi: ..."Izvođač je pravna osoba koja gradi ili izvodi pojedine radove na građevini ili izvodi druge zahvate u prostoru. Građenje građevine i/ili izvođenje pojedinih radova na građevini i

drugim zahvatima u prostoru može obavljati samo pravna osoba koja je registrirana za obavljanje te djelatnosti i koja posjeduje ovlaštenje Federalnog ministarstva."

Žalitelj ističe da iz citiranog navoda jasno je da se isti odnosi na firmu koja izvodi radove, a što ne mora značiti da je ista firma ujedno u ugovorač / ponuđač u postupku javne nabavke. U kompleksnim predmetima nabavke, može se desiti interdisciplinarnost do te mjere da je za izvođenje radova nepophodno angažovati više kompanija (čak više i od 10) koje posjeduju razna, različita ovlaštenja, a koja u cjelini pokrivaju izvođenje svih interdisciplinarnih radova. Nije jasno po osnovu kojeg kriterija je ugovorni organ definisao da ponuđač mora imati isključivo ovlaštenje navedeno u tačku 15.2. g) kada na predmetnom projektu postoje i druge oblasti koje zahtijevaju posjedovanje ovlaštenja prilikom izvođenja radova....."

Žalitelj predlaže da ugovorni organ izmijeni tenderski zahtjev na način da isti glasi:

"f) Ponuđač je dužan posjedovati ili angažovati pavna lica koja posjeduju ovlaštenja za izvođenje radova koji su predmet ove nabavke....."

U vezi sa navedenim ovaj organ ističe da je članom 73. (Podugovaranje) stav (3) utvrđeno je: „(...) Ugovorni organ može izvršiti provjeru kvalifikacija podugovarača u skladu sa članom 44. ovog zakona".

Iz odredbi člana 73. ZJN BiH jasno je da dobavljač koji je zaključio ugovor, može prenijeti dio ugovora u skladu sa uslovima iz člana 73. Zakona, te da Ugovorni organ može prije davanja saglasnosti za podugovaranje dijela ugovora kako je utvrđeno „izvršiti provjeru podugovarača u skladu sa članom 44. ovog zakona", odnosno provjeru da li predloženi podugovarač ispunjava kvalifikacione zahtjeve definisane u tenderskoj dokumentaciji.

Iz navedenog jasno je da ugovorni organ može izvršiti provjeru podugovarača kojeg je predložio izabrani dobavljač, ali tek nakon zaključenja ugovara sa izabranim dobavljačem. Međutim, Ugovorni organ ne može predloženog podugovarača provjeravati u fazi postupka javne nabavke, odnosno u postupku evaluacije pristiglih ponuda kako to smatra žalitelj. Ponuđač koji ne može sam ispuniti zahtijevane uslove u pogledu ekonomske, tehničke ili profesionalne sposobnosti prema Zakonu omogućeno je udruživanje u grupu ponuđača koji će zajedno u skladu sa svojim ekonomsko, tehničkim i profesionalnim sposbnostima kumulativno ispuniti kvalifikacione zahtjeve kako je to Zakonom određeno, te kao grupa ponuđača uzeti učešće u postupku javne nabavke.

Također, članom 2. (Definicija pojmova) Zakona, tačkom c) „privredni subjekti" jasno je propisano ko može učestvovati u postupku javne nabavke, te je konkretno navedeno da su to: 1) ponuđač, 2) kandidat, 3) grupa kandidata/ponuđača. Dakle, u postupku javne nabavke ne može učestvovati predloženi podugovarač zbog čega se u evaluaciji ponuda ne mogu koristiti zahtijevani certifikati ili referense podugovarača koko to traži žalitelj.

Shodno tome, u vezi žaliteljevog pominjanja zahtjeva za licencama i povezivanja istog sa institutom podugovaranja, ***naglašavamo*** *da nije jasna intencija navoda žalitelja u predmetnom smislu, s obzirom da je predmetni navod žalitelj iznio na konfuzan način, a potom da navedeni sadržaj nije ničim niti zasnovao, izostavljajući dostavljanje dokaza s tim u vezi.*

Ukoliko je suština žalbenog isticanja da „....se angažuju pravna lica koja posjeduju ovlaštenja za izvođenje radova koji su predmet ove nabavke"..namjera da se veže sa institutom podugovaranja, treba najprije naglasiti da u postupcima javne nabavke treba jasno razlikovati poimanje podugovarača i ponuđača, a samim tim, pravilno prepoznati njihovo mjesto i ulogu u postupku provođenja javne nabavke.

Pojam podugovarača obuhvata onog privrednog subjekta, koji u određenom udjelu, obimu, fazi posla,pomaže glavnom ugovaraču, tako da se dio obaveze koja se odnosi na izvršenje ugovora prenosi na istog. Navedeno znači da se time omogućava pomoć ponuđaču, kao glavnom ugovaraču,u dijelu posla koji se daje u podugovaranje,ali bilo koje druge obaveze, koje se u postupku nameću ponuđaču, može preuzimati isključivo ponuđač,odnosno grupa ponuđača, jer su isti jedino deklarisani izričiti učesnici postupka kako to zakonske odredbe propisuju i sa njima se isključivo zaključuje ugovor o javnoj nabavi,nakon što se provedu radnje pokrenutog postupka javne nabavke.U navedenom smislu, ne može se cijeniti predmetni navod žalitelja odlučnim u mjeri da bi uticao na drugačije rješenje stvari, te je navod žalitelja ocijenjen neosnovanim.

Dalje žalitelj spori da je tačkom 15.1 tenderske dokumentacije traženo je:

"f) Posjedovanje ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture (izuzev elektro i mašinskih radova): vodovodi (cjevovodi, vodozahvati, pumpne stanice, rezervoari, filter stanice, itd.), sistemi odvodnje sanitarno-fekalnih otpadnih voda, odvodnje oborinskih voda, postrojenja za prečišćavanje vode za piće, postrojenja za prečišćavanje sanitarno-fekalnih voda, postrojenja za prečišćavanje industrijskih voda, postrojenja za prečišćavanje zauljenih oborinskih voda (separatori) i drenažni sistemi.

Tačkom 15.2 tenderske dokumentacije traženo je:

"g) U svrhu dokazivanja ispunjenosti uslova iz člana 15.1.f), ponuđač je dužan dostaviti original ili ovjerenu kopiju navedenog dokumenata. Dokument iz ovog člana nije kvalifikacioni uslov, ali jeste uslov za zaključenje ugovora. Ponuđač čija ponuda bude odabrana kao najpovoljnija, dužan je nakon prijema odluke o izboru dostaviti navedeni dokument najkasnije u roku od 10 (deset) dana poštom ili neposredno na protokol Ugovornog organa. Ukoliko ponuđač ne dostavi traženi dokument, ugovor će se dodijeliti slijedećem ponuđaču sa rang liste. Ponuđač može u ponudi odmah dostaviti i navedeni dokument. Ovim se ponuđač oslobađa obaveze naknadnog dostavljanja dokaza ako bude odabran."

Ostavljeni rok od 10 dana od Odluke o izboru nije dovoljan rok za ishođenje ovlaštenja od strane ponuđača čija je ponuda odabrana kao napovoljnija.

Ugovorni organ treba izmijeniti tenderski zahtjev na način da isti glasi:

"Ponuđači koji ne posjeduju traženo ovlaštenje u momentu predaje ponude dužni su da dostave popunjenu Izjavu potpisanu od strane ponuđača i ovjerenu pečatom ponuđača, kojom se obavezuju da će, ukoliko budu izabrani kao najpovoljniji ponuđač i da bi mogli pristupiti zaključenju ugovora, pribaviti važeća ovlaštenja, koja ne posjeduju, te dostaviti njihove ovjerene kopije ugovornom organu, najkasnije 60 dana od dostave obavještenja o izboru najpovoljnijeg ponuđača.

Razamtarjući sve navedeno ovaj organ ističe d je članom 48. Zakona o javnim nabavkama propisano da „Ugovorni organ može, zavisno od vrste, količine ili obima, ili namjene predmeta nabavke, zahtijevati dokaze koji se odnose na tehničku i profesionalnu sposobnost". Stavu (7) člana 48. Zakona, utrđeno je da: „Ugovorni organ, ako zahtijeva jedan ili više dokumenata kojim kandidat/ponuđač dokazuje tehničku i profesionalnu sposobnost, dužan je da u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno definiše te zahtjeve". Članom 3. Zakona (Opšti principi), utvrđeno je da: „Ugovorni organ dužan je da postupa transparentno, da se u postupku javne nabavke prema kandidatima/ponuđačima ponaša jednako i nediskriminirajuće, na način da obezbijedi pravednu i aktivnu konkurenciju, s ciljem najefikasnijeg korišćenja javnih sredstava, u vezi sa predmetom nabavke i njegovom svrhom".

Dakle, prema naprijed navedenim odredbama Zakona, Ugovorni organ je dužan da poštuje opšte principe javnih nabavki, između ostalog i princip najefikasnijeg korištenja javnih sredstava, te zbog toga je ugovorni organ dužan u tenderskoj dokumentaciji jasno i precizno da definiše sve kvalifikacione zahtjeve pa tako i zahtjev koji se odnosi na dostavljanje „Ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture".

Ovlaštenje nadležnog organa u ovom slučaju Federalnog ministarstva prostornog uređenja koje je propisano „Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju ("Službene novine Federacije BiH", broj 48/09, 75/09, 93/12, 74/13,89/14, 99/14, 53/15 i 101/15)" prema zahtjevima iz tenderske dokumnetacije je kvalifikacioni uslov za kandidate/ponuđače ili grupu ponđača za koji je ugovorni organ odredio rok dostavljanja 10 dana od dana izbora najpovoljnijeg ponuđača.

Ovaj organ naglašava da Federalno Ministarstvo za prostorno uređenje ima propisane uslove i procedure koje podnosioci zahtjeva za neko od ovlaštenja trebaju da ispune. Ugovorni organ poštivajući opće principe javnih nabavki sam određuje koliko je prihvatljivo vrijeme za dostavljanje predmetnog ovlaštenja. Dakle, zahjev žalitelja da se rok za dostavljanje „Ovlaštenja za izvođenje pojedinih dijelova građevine iz područja niskogradnje i hidrotehnike, i to: hidrotehnika - objekti komunalne infrastrukture", umjesto 10 dana produži na 60 dana je ***neosnovan****, prije svega zbog činjenice da ne postoji nikakva garancija niti sigurnost, da će npr. podnosilac zahtjeva za pribavljanje ovlaštenja isto i dobiti od strana nadležnog Ministarstva.*

Dakle, ne postoji garancija da svaki podnosilac takvog zahtjeva ispunjava tražene uslove koje je postavilo nadležno Ministarstvo, zbog čega u slučaju da izabrani dobavljač, u ostavljenom roku od 60 dana ne dostavi zahtijevano ovlaštenje, u takvom slučaju ugovorni organ bi pozovao drugoplasiranog ponuđača da dostavi predmetno ovlaštenje u roku od novih 60 dana. Na ovaj način postupak javne nabavke sa aspekta roka bio bi neizvjestan te bi takva mogućnost dovela ugovorni organ u situaciju da neefikasno koristi javna sredstva što je u suprotnosti sa općim principima javnih nabavki.

Također, takava pristup pored neizvjesnosti da li će izabrani dobavljač dostaviti zahtijevano ovlaštenje, dovodi u diskriminatoran položaj sve one ponuđače koji već posjeduju takvo ovlaštenje.

Dakle,sve prednje navedene okolnosti upućuju na nedovoljno uvjerljiv zahtjev žalitelja u predmetnom smislu, uzevši da zahtjev za produženje roka za dostavljanje licenci nije niti jednom objektivnom okolnosti zasnovan u smislu da je žalitelj bio spriječen ili da mu je onemogućen pristup i to iz razloga koje su van njegove kontrole da pribavi navedena ovlaštenja u zadatom roku.

Ovo naročito uzevši da razlozi opredjeljenja za postupak javne nabavke, uključuju dvije bitne komponente-pravni interes za učešće u postupku, namjera za dobijanje posla javne nabavke i nesmetano izvršenje ugovora, pri čemu je neophodno ispuniti određene pretpostavke,jasno propisane uslovima postupka, između ostalog i dokazivanje sposobnosti obavljanja profesionalne djelatnosti koja je povezana sa predmetom nabavke, odnosno postojanje svih neophodnih dokaza-rješenja,ovlaštenja i dozvola kojim bi se nesmetano ponuđač ocijenio sposobnim da bi nesmetano dobio i izvršio predmetni posao u postupku javne nabavke u kojem je predložen najpovoljnijim.

Navedeno pri tome povlači spremnost potencijalnog ponuđača da iskazivanjem interesa za određeni postupak, dosljedno i bezuslovno odgovori istom, što znači da u trenutku

iskazivanja interesa bude najvećim dijelom spreman za ispunjenje postavljenih zahtjeva koji se pred njim postavljaju, budući da je pretpostavka da poznaje pravila; materijalne propise i usvojenu pravnu praksu odnosne struke u oblasti za koju je zainteresovan i za koju ima namjeru pouzdano dobiti i izvršiti ugovor.

Stoga ostaje nejasnim i neuvjerljivim zahtjev žalitelja za produženjem ostavljenog roka ,kako je prednje navedeno, ne samo iz razloga što time posredno upućuje na neuvjerljivost , nepoduzetnost i nedosljednost prilikom pristupa postupku, već i da istodobno, žalitelj nije zasnovao okolnost da je u osnovi nesumnjivo objektivno spriječen pribaviti navedena ovlaštenja u ostavljenom roku od 10 dana. Stoga je sredmetni navod ocijenjen neosnovanim.

Dalje, uvidom u tačku 15.2 c) pod ii) tenderske dokumentacije traženo je:

„15.2. U svrhu dokazivanja ispunjavanja zahtjeva u pogledu tehničke i profesionalne sposobnosti ponuđač je dužan u ponudi dostaviti: i ii) Biografiju (CV) rukovodnog i tehničkog osoblja navedenog u prilogu 6B (Prilog 6C), sa ovjerenom kopijom potvrde položenog stručnog ispita ne starijom od 3 mjeseca za rukovodna i tehničko osoblje u skladu sa zahtjevima iz člana
15.i.b).

Žalitelj spori ovako definisan uslov navodeći da stručni ispit se polaže jednom, i nije moguće dobiti uvjerenje o položen stručnom ispitu ne starije od 3 mjeseca. Stručni ispit je kao i diploma o stručnom obrazovanju, jednom izdata ne može se ponovno dobiti, osim u slučaju prijave da je izgubljena, što dalje traži mnogo duže vrijeme za ishođenje od ostavljenog roka za dostavu ponude.

Polazeći od žalbenog navoda ovaj organ ističe da je nesporno da potvrda o položenom stručnom ispitu glasi sa datumom izdavanja u momentu kad je i položen stručni ispit, te da se ne radi o dokumentu koji se se u svakom momentu može izdavati na zahtjev podnosioca. Međutim osporenom tačkom ugovorni organ je zahtijevao Biografiju (CV) rukovodnog i tehničkog osoblja navedenog u prilogu 6B (Prilog 6C), sa ovjerenom kopijom potvrde položenog stručnog ispita ne starijom od 3 mjeseca za rukovodna i tehničko osoblje, ovako definisana tačka tenderske dokumentacije može se tumačiti i kao da se zahtijeva da ovjerena kopija ne može biti starija od tri mjeseca a ne da datum izdavanja ne smije biti stariji od tri mjeseca, međutim kako ugovorni organ u svom izjašnjenju nije se očitovao po pojedinačnim navodima to predmetno pitanje je ostalo neraspravljeno odnosno nije jasno na šta je ugovorni organ mislio prilikom definisanja predmetne tačke da datum izdavanja potvrde ili na ovjeru kopije.

Prevashodno naglašavamo da se Tenderska dokumentacija ne priprema u smislu da otežava radnje postupka, da iste učini protivrječnim, nejasnim i konfuznim, već je prema čl.53 Zakona jasno da su informacije koje su sadržane u sadržaju tenderske dokuemntacije takve prirode da na nesmetan način olakšaju pripremu ponuda, a što je u konkretnom slučaju očito propušteno jer se i prilikom pripreme ponuda i odvijanja radnji postupka ne treba dvojiti na što i kako određena informacija upućuje ponuđače na pripremu ponuda.

Dalje, žalitelj spori tačku 16.6 Tenderske dokumentacije kojom je propisano :

"16.6. U sastavu ponude, grupa ponuđača je dužna dostaviti punomoć članova grupe ponuđača kojom daju ovlaštenje ovlaštenom predstavniku grupe da može potpisati zajedničke elemente ponude.

U zajedničkoj ponudi mora biti navedeno koji će dio ugovora o javnoj nabavci (predmet količina, vrijednost i postotni dio) izvršavati pojedini član grupe ponuđača.

Ugovorni organ će neposredno plaćati svakom članu grupe ponuđača za onaj dio ugovora o javnoj nabavci koji je on izvršio, ako grupa ponuđača ne odredi drugačije."

Razmatrajući navedeno ovaj organ uvidom u članom 62. stav (2) Zakona, utvrđeno je: „Ugovorni organ ne može zahtijevati da grupa kandidata/ponuđača osnuje novo pravno lice kako bi dostavila zahtjev ili ponudu, ali može nakon izbora od grupe ponuđača zahtijevati određeni pravni oblik u mjeri u kojoj je to potrebno za zadovoljavajuće izvršenje ugovora. Grupa kandidata/ponuđača dužna je dostaviti podatke koje ugovorni organ zahtijeva u tenderskoj dokumentaciji".

Članom 62. stav (4) Zakona utvrđeno je: „Grupa kandidata/ponuđača solidarno odgovara za sve obaveze".

Prema citiranim odredbama Zakona, jasno je da ugovorni organ u pravnom smislu riječi, grupu kandidata/ponuđača posmatra kao i onog ponuđača/privrednog subjekta koji je sam dostavio ponudu. S obzirom da ugovorni organ u slučaju dostavljanja ponude jednog pravnog subjekta/ponuđača ima potpuno jasne informacije o kvalifikovanosti takvog ponuđača, također u svrhu poštivanja općih principa ZJN BiH a posebno principa transparentnosti, i u slučaju da ponudu dostavlja grupa kandidata/ponuđača obaveza ugovornog organa je da utvrdi kvalifikovanost grupe kandidata/ponuđača na način da dokumente iz članova 47. do 51. Zakona kumulativno posmatra za grupu kandidata/ponuđača. Imajući u vidu činjenicu da se privredni subjekti udružuju u grupu kako bi zajednički ispunili zahtjeve tenderske dokumentacije, te u slučaju da grupa bude izabrana kao najuspješniji ponuđač, članovi grupe mogu izvoditi samo one radove za koje su ekonomski, tehnički i profesionalno osposobljeni. Ne može npr. član grupe u slučaju da je ugovorni organ tenderskom dokumentacijom zahtijeva da ponuđač posjeduje određene certifikate ili ovlaštenja za npr. pojedine dijelove građevine, da izvodi radove za koje ne posjeduje zahtijevane certifikate ili ovlaštenja kako to smatra žalitelj. Smisao udruživanja privrednih subjekata u grupu, je unošenje pojedinačnih ekonomskih, tehnički i profesionalnih sposobnosti u grupu kandidata/ponuđača, kako bi mogli svi zajedno ispuniti tražene kvalifikacione uslove te u konačnici u skladu sa svojim ekonomskim, tehničkim i profesionalnim sposbnostima izvršiti ugovor u onom dijelu za koji su kvalifikovani.

Dakle, ugovorni organ u skladu sa Zakonom i propisuje razumne i srazmjerne predmetu nabavke kvalifikacione zahtjeve kako bi u konačnici odabrao prihvatljivog kvalifikovanog ponuđača, sa kojim će zaključiti ugovor.

Međutim u odnosu na prednje navedeni sadržaj postavljen u smislu da u „...zajedničkoj ponudi mora biti navedeno koji će dio ugovora o javnoj nabavci (predmet količina, vrijednost i postotni dio) izvršavati pojedini član grupe ponuđača. Ugovorni organ će neposredno plaćati svakom članu grupe ponuđača za onaj dio ugovora o javnoj nabavci koji je on izvršio, ako grupa ponuđača ne odredi drugačije..."ostaje nejasnim navedeno opredjeljenje za izneseno nametanje ponuđačima striktnog zahtjeva za dostavljanje podataka u zajedničkoj ponudi iz više razloga.

Najprije, nije određeno, u kojem trenutku su ponuđači obavezni dostaviti navedene podatke, sve uzevši da je izričito propisano, shodno čl.62 st 2 Zakona,da se može, jedino poslije izbora od grupe ponuđača zahtijevati određeni pravni oblik, pri tome, nije određena niti jasna pravna posljedica nedostavljanja podataka s tim u vezi...a u konačnici,nije ničim zasnovana nužnost takvog zahtjeva ugovornog organa, naročito uzevši da je smisao pripreme sadržaja dokumenata postupka ne samo priprema zakonitih informacija, već i da se istim ne usložnjava priprema ponude i posljedično, radnje postupka.

Pravila javne nabavke, jasno upućuju da je po pitanju zajedničke ponude, kao obavezan minimum podataka jasno određenje člana grupe koji je ovlašteni predstavnik grupe

ponuđača za učešće u postupku javne nabavke, za komunikaciju i za zaključivanje ugovora, pa se stoga nametanje navođenja rasporeda posla unutar zajedničke ponude ...i neposredno plaćanje svakom članu grupe ponuđača, nije zasnovano raspoloživim dokazima i iskustvenim podacima od strane ugovornog organa.

Polazeći od žalbenog navoda kojim žalitelj spori tačku 17.3 Tenderske dokumentacije kojom je zahtijevano da ponuda mora sadržavati najmanje:

Potpisanu i ovjerenu tvorničku autorizaciju - prilog 15A;"

Tenderskom dokumentacijom traženo je na stranici 105:"Originalna autorizacija, ovjerena, potpisana i na memorandumu od strane proizvođača, da nuđeni materijali zadovoljavaju ISO/EN/DIN standarde i da su u skladu sa tehničkim zahtjevima" Tenderskom dokumentacijom traženo je na stranici 106: „Prilog 15A Tvornička autorizacija. Napomena: Za sve materijale za koji se traži da se dostavi atest (prilog 15) mora se dostaviti i tvornička autorizacija."

Razmatrajući navedeno ovaj organ ističe da je nesporno da se autorizacija može biti opravdana samo u izuzetnim slučajevima, odnosno ako je materijalnim zakonom ili prirodom predmeta nabave to opravdano. Dosadašnji stav je bio da se to može samo tražiti za specijalne robe odnosno robe pod posebnim režimom a nikako za robe široke potrošnje.

Imajući u vidu činjenicu da ugovorni organ nije se očitovao o predmetnom pitanju u svom izjašnjenju a koje žalitelj ističe bitnim, evidentno je da je isto propušteno raspraviti na potpuniji način kako bi se mogao ponuditi nedvojben odgovor da /li/ se radi o nužnom i neophodnom uslovu koji je neophodan da se predmet nadmetanja nesmetano nabavi i nesmetano i koristi i da li se predmet nadmetanja može nesmetano podvesti pod kvalifikaciju robe široke potrošnje i da sljedstveno tome, a uključivši i druge dokazive okolnosti, nema posebnih uslova i osnova za procjenu potrebe pribavljanja ovlaštenja proizvodjača za distribuciju predmeta nadmetanja.

Uzevši u obzir da se predmetni postupak poništava i iz drugih razloga navedenih ovom odlukom, to će se pri eventualnoj ponovnoj pripremi sadržaja dokumenata postupka u vezi sa predmetnom nabavkom, detaljnije raspraviti predmetno pitanje i utvrditi da li je predmet nadmetanja nesmetano moguće nabaviti bez navedenog uslova/zahtjeva za autorizacijom.

Žalitelj spori da je u prilogu 3 tenderske dokumentacije Prilog 3 Obrazac za cijenu ponude na kraju tabele navedeno je na stranici 68 "Nepredviđeni radovi 10 %". Zakon o javnim nabavkama ne poznaje termin „Nepredviđeni radovi 10 %". Nije jasno da li procijenjena vrijednost nabavke uključuje „Nepredviđeni radovi 10 %" ili ne uključuje „Nepredviđeni radovi 10 %".Nije jasno definisano šta bi bili „Nepredviđeni radovi 10 %" i na koji način bi se odobravali i pratio utrošak sredstava.Član 24 Zakona o javnim nabavkama jasno definište pitanje „Nepredviđeni radovi":„Član 24. (Posebni uslovi za primjenu pregovaračkog postupka bez objave obavještenja za nabavku radova) Ugovor o javnoj nabavci radova može se zaključiti u pregovaračkom postupku bez objave obavještenja u sljedećim slučajevima:

a)u slučaju ugovora o javnoj nabavci radova za dodatne radove koji nisu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u prvobitno zaključeni ugovor, ali koji usljed nepredviđenih okolnosti postanu neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih radova, i kada se takvi dodatni radovi ne mogu, tehnički ili neoogodnosti za ugovorni organ. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem kojem je dodijeljen osnovni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne radove ne može oreći 20% od vrijednosti osnovnog ugovora:

b) za nove radove koji predstavljaju ponavljanje sličnih radova povjerenih dobavljaču kojem je ugovorni organ dodijelio raniji ugovor, uz uslov da su takvi radovi u skladu sa osnovnim projektom za koji je bio dodijeljen osnovni ugovor, nakon provedenog

otvorenog Hi ograničenog postupka. Na mogućnost provođenja ovog postupka ugovorni organ dužan je ukazati pri provođenju otvorenog ili ograničenog postupka za osnovni ugovor, a ukupne procijenjene troškove novih radova ugovorni organ uzima u razmatranje prilikom procjenjivanja vrijednosti javne nabavke. Ovaj postupak može se primijeniti samo u periodu od tri godine od dana zaključivanja osnovnog ugovora.

Potrebno je da ugovorni organ izmijeni tendersku dokumentaciju na način da iz tabele obriše poziciju U prilogu 3 tenderske dokumentacije Obrazac za cijenu ponude na kraju tabele"Nepredviđeni radovi 10 %".

Ovaj organ uvidom u Prilog 3 Obrazac za cijenu ponude nesporno je da je na kraju tabele navedeno "Nepredviđeni radovi 10 %".

U vezi sa navedenim ovaj organ ističe da je članom 24. Zakona pod tačkom a) utvrđeno je: „u slučaju ugovora o javnoj nabavci radova za dodatne radove koji nisu uključeni u prvobitno razmatrani projekat ili u prvobitno zaključeni ugovor, ali koji usljed nepredviđenih okolnosti, postanu neophodni za izvršenje ili izvođenje u njima opisanih radova, i kada se takvi dodatni radovi ne mogu, tehnički ili ekonomski, odvojiti od osnovnog ugovora bez većih nepogodnosti za ugovorni organ. Takav ugovor može se zaključiti s dobavljačem kojem je dodijeljen osnovni ugovor, a ukupna vrijednost ugovora dodijeljenih za dodatne radove ne može preći 20% od vrijednosti osnovnog ugovora".

Dakle, prema naprijed citiranom članu Zakona, jasno je da su dodatni radovi oni radovi koji su nastali zbog nepredviđenih okolnosti i neophodno je njihovo izvođenje kako bi se izvršili ostali ugovoreni radovi.

Također, Posebne uzanse o građenju, koje predstavljaju izvor prava pored ugovora o građenju, a koje su kao takve preuzete i primjenjuju se u bosanskohercegovačkom pravu, pod tačkom 9. utvrđeno je sljedeće značenje pojmova:

„Nepredviđeni radovi su oni radovi koji ugovorom nisu obuhvaćeni, a koji se moraju izvesti";

„Naknadni radovi su oni radovi koji nisu ugoovrene i nisu nužni za ispunjene ugovora, a naručilac zahtijeva da se izvedeu"

„Viškovi radova su količine izvedenih radova koje prelaze ugovorene količine"

Iz navedenih citata Posebnih uzansi o građenju, jasno je da su nepredviđeni radovi kako je i Zakonom u članu 24. tačka a) definisano, dodatni radovi koji zbog prirode projekta moraju biti izvršeni u sklopu ugovora te je za to Zakonom predviđena mogućnost zaključenje ugovora za izvođenje dodatnih/nepredviđenih radova u visini do 20% od vrijednosti ugovora.

Dakle, navođenje u obrascu za cijenu „Nepredviđeni radovi 10%" nije u skladu za Zakonom, te isti ne može biti u okviru planirane budžetske cijene. Imajući u vidu činjenicu da ugovorni organ nije se izjasnio po predmetnim navodima to je ostalo neraspravljeno pitanje šta se podrazumjeva pod pojmom „nepredviđeni radovi".

Shodno navedenom iznesena primjedba žalitelja je ***osnovana****, naročito uzevši da je smisao čl.53 Zakona da se priprema informacija Tenderskog dokumenta obavi na način da sve informacije budu jasne, određene i omoguće nesmetanu pripremu ponuda.Korištenje paušalnih termina i termina koji nisu u dovoljnoj mjeri odredivi, dovodi do subjektivnog pristupa postupku i neprihvatljivom načinu provedbe radnji postupka i pripreme ponuda.Uz navedeni nejasan pristup pripremi sadržaja dokumenata postupka, treba voditi računa da je isti upotpunosti usklađen sa sadržajem odredbi zakonskog i podzakonskog akta, te nesmetano provodiv,o čemu treba voditi računa prilikom pripreme informacija postupka.*

Dalje, žalitelj spori da je ugovorni organ zahtijevao da potvrde o dobrom izvršenju posla sadrže podatke mimo onih koje propisuje zakon protivne su odredbama Zakona.

Uvidom utačku 15.2 Tenderske dokuemntacije ovaj organ je utvrdio da je ugovorni organ kao dokaz o uspješno izvršenim ugovorima zahtijevao potvrde koje treba da sadrže sve elemente utvrđene u članu 48. Zakona. Međutim pored potvrda ugovorni organ je zahtijevao i spisak izvršenih ugovora (prilog 6A) kojim se dokazuje iskustvo u izvođenju radova u skladu sa zahtjevima iz tačke 15.1.a.

Uvidom u prilog 6A na koji se poziva ugovorni organ u gore navedenoj tački, ovaj organ je utvrdio da u prilogu 6A tenderske dokumentacije traženo je više podataka od podatka koje propisuje Zakon o javnim nabavkama "Uloga u ugovoru:" "Adresa:
Ime, prezime i funkcija kontakt osobe: Telefon/faks broj: E-mail:"
"Opis izvedenih radova: pregled i opis izvedenih objekata (npr. postrojenja za prečišćavanje pitkih voda cjevovodi za vodosnabdijevanje, rezervoari, pumpne stanice, Mome stanice i ostali slični objekti vodovodnog sistema SCADA), fizički obim i karakteristike objekata (npr. Kapaciteti postrojenja za prečišćavanje pitkih voda i tehnologija prečišćavanja, duzine, profili i vrste cjevovoda, zapremine rezervoara, kapaciteti i instalirana snaga pumpnih stanica, kapaciteti Marnih stanica, karakteristike SCADA sistema i si), ostale bitne karakteristike izvedenih radova."

Članom 48 stav 2) Zakona propisano je da ukoliko ugovorni organ zahtijeva dokaz o uredno izvršenim ugovorima, taj dokaz podnosi se u formi spiska izvršenih ugovora uz potvrdu koju daje druga ugovorna strana o njihovoj realizaciji. U slučaju da se takva potvrda iz objektivnih razloga ne može dobiti od ugovorne strane koja nije ugovorni organ, vrijedi izjava privrednog subjekta o uredno izvršenim ugovorima, uz predočavanje dokaza o učinjenim pokušajima da se takve potvrde osiguraju.
(3) Potvrda o uredno izvršenim ugovorima mora sadržavati sljedeće podatke:
a) naziv i sjedište ugovornih strana ili privrednih subjekata;
b) predmet ugovora;
c) vrijednost ugovora;
d) vrijeme i mjesto izvršenja ugovora;
e) navode o uredno izvršenim ugovorima.

Dakle navedenom zakonskom odredbom jasno je utvrđeno kako se dokazuje iskustvo o izvršenim ugovorima a kao dokaz navodi se spisak za koji nije definisana nikakva forma a uz koji se dostavlja potvrda sa jasno zakonski utvrđenim elementima potvrde.

Ugovorni organ propisaivanjem dokaza odnosno priloga 6A usložnjava postupak zahtijevajući više nego što i zakon propisuje te na taj način otežava i samu pripremu ponuda a što nije svrha i smisao, napominjemo da je ugovorni organ u obavezi da poštujući zakonske odredbe definiše uslove a svako dodatno postrožavanje uslova u odnosu na zakonske odredbe ne smije usložnjavati postupak obzirom da ponuđačima se treba omogućiti da nesmetano učestvuju u postupku. Shodno tome navod je osnovan.

Žalitelj spori i zahtjev ugovornog organa da se dostavi "Originalna garancija ovjerena, potpisana i na memorandumu, od strane proizvođača za nuđene proizvode navedene u tabeli." Ugovorni organ nema ugovorni odnos sa proizvođačem." Žalitelj u vezi sa navedenim ističe da ovom predmetnom nabavkom ugovorni organ zaključuje ugovor sa izvođačem, ponuđačem koji dostavi najpovoljnju tehnički ispravnu ponudu.Garancije u skladu sa ugovornim odredbama dostavlja Ponuđač/Izvođač ugovornom organu,Stoga

postavljeni uslov tenderske dokumentacije za dostavom originaalne garancije ovjerene od strane proizvođača nije u skladu sa odredbama Zakona o javnim nababkama niti ima smisla osim što usložnjava postupak nabavke otežava i poskupljuje nuđenje.

U odnosu na predmetno sporno pitanje treba najprije naglasiti da nije prihvatljiv izostanak osvrta ugovornog organa u odnosu na predmetna pitanja, naročito uzevši da se radi o specifično i neuobičajeno postavljenom zahtjevu kojeg je trebalo bliže odrediti, raspraviti sva bitna pitanja s tim u vezi, te zasnovati okolnosti koje su dovele do toga da se predmetni zahtjev cijeni nužnim .

Usljed takvog pristupa ugovornog organa, ostaje nejasnim, šta predmetni zahtjev obuhvata i šta je krajnji smisao i svrha postavke istog, jer je isti nejasan i neuobičajen, a niti je pri tome bliže navedeno zbog čega se navedeni zahtjev veže isključivo za proizvođača te daljnje sužava zahtjevom za originalnosti.

Ne samo da ugovorni organ propušta bliže odrediti razloge, svrhu i smisao postavke istog, već pri tome propušta napraviti analizu tržišta nabavke, kako bi se cijenio uticaj istog na načela postupka u cilju održivosti istog.

Stoga, u odnosu na iznesene okolnosti, ovaj organ nije mogao cijeniti navedeni sadržaj održivim, a navod čini osnovanim.

Žalitelj takođe spori da je ugovorni organ na stranici 105 tenderske dokumentacije zahtijevao:

"Ovjerena fotokopija jednog od važećih certifikata iz zemalja EU od proizvođača 0 ispitivanju kvaliteta kao dokaz kvalteta nuđenog proizvoda, izdatih od renomiranih i vodećih evropskih instituta/asocijacija. Lista certifikata navedena je u prilogu 16, poglavlje 3.3.1 (Nabavka i ugradnja cijevi, fazonskih komada i druge opreme) Ukoliko je certifikat napisan na nekom od stranih jezika, isti obavezno mora biti preveden na jedan od službenih jezika BiH i ovjeren od strane sudskog tumača."

Nadalje na stranici 178, 179, 180,181, 182, 183, 184, 186 tenderske dokumentacije a i na ostalim stranicama tehničkog opisa traženi su originalni ili ovjerene kopije raznih certifikata proizvođača, žalitelj ne citira sve zahtjeve, ali se žalbeni navod odnosi na sve pozicije gdje se zahtijevaju dokumenti "original" ili "ovjerena fotokopija" ili "Original ili ovjerena fotokopija"-

"Zahtijevani dokumenti uz isporuku robe:

a) Original ili ovjerena fotokopija (ovjera kod nadležnog organa - Sud, Opština ili notar) jednog od važećih europskih ispitnih certifikata od proizvođača, kao dokaz kvaliteta za antikorozivnu zaštitnu oblogu na bazi epoksidne smole za teške uslove rada za sve nuđene proizvode od nodularnog liva prema RAL GZ-662: GSK ili ekvivalent.

*b) Original ili ovjerena fotokopija (ovjera od strane nadležnog organa - organ uprave ili notar) jednog od važećih europskih tipskih ispitnih certifikata od proizvođača, kao dokaz kvaliteta nuđenog proizvoda prema standardu EN 545, te testnim osnovama: DVGW VP 545 ili SVGW W/TPW 162 ili OVGW/GRtS QS-W 401 ili BRL-K772, izdatih od strane nadležnih europskih prijavljenih tijela NANDO baze, kao što su: DVGW ili SVGW ili OVGW ili KIWA ili ekvivalent... * e) Originalno pismo proizvođača na memorandumu istog, o garantnom roku za ponuđene armature pod, a sve prema Opštim Uslovima proizvođača, te da je trajanje za nuđeni proizvod minimalno 5 godine (60 mjeseci) od isporuke te da nuđeni materijali zadovoljavaju ISO/EN/DIN standarde koji su u skladu sa tehničkim zahtjevima."*

Kao što smo u žalbnom navodu 11 naveli Zakon javnim nabavkama pojam originala ili ovjerene kopije spominje samo u kontestu zahtjeva članova 45. 47 i 52. Zakona o javnim

nabavkama dok se za ostalu dokumentaciju ne spominje niti original niti ovjerena kopija, već je tehnička dokumentacije kao takva prihvatljiva i u kopiji.

Obzirom da originalni certifikati nisu dostupni ponuđačima, a uvažavajući činjenicu da zbog globalne pandemije koronavrirusa otežano je kretanje dokumenata ali i ljudi, potrebno je da ugovorni organ omogući dostavu kopije dokumenta.

Razmatrajući navedeno ***ovaj organ*** *ističe da je ugovorni organ zahtijevao orginal ili ovjerenu fotokopiju certifikata, što je za ovaj organ prihvatljivo. Naime, isticanje žalitelja da je zakonodavac predvidio orginale ili ovjerene kopije samo za dokumentaciju iz člana 45.47 i 52 Zakona je neprihvatljivo, obzirom da je članom 72 stav (3) Zakona promisao da Ugovorni organ dostavlja prijedlog ugovora onom ponuđaču čija je ponuda po rang-listi odmah nakon ponude najuspješnijeg ponuđača, u slučaju da najuspješniji ponuđač:*

a) propusti dostaviti originale ili ovjerene kopije dokumentacije iz čl. 45. i 47. ovog zakona, ne starije od tri mjeseca od dana dostavljanja ponude.

Navedena odredba je eksplicitna iz razloga jer se radi o dokumentima za koje su dostavljene izjave kao i obične kopije u sklopu ponude a analogno tome svaki drugi dokument koji se dostavlja u ponudi mimo navedenih, ugovorni organ zahtijeva u orginalu ili ovjerenoj kopiji.

Dalje navodimo da nije upotpunosti zasnovan niti uvjerljiv navod žalitelja, uzevši pri tome da se poziva na nedostupnost ili umanjenu mogućnost pristupa originalnom certifikatu sve u odnosu na novonastalu situaciju, za što nije zasnovao razloge preciznim konkretizovanjem okolnosti kada je bio konkretno spriječen u pokušaju dobijanja original certifikata, tako da nije uvjerljiv paušalan osvrt s tim u vezi.Ovo naročito, jer ponuđači koji su orjentisani i specijalizirani na obavljanje određenih djelatnosti prisutni su na tom tržištu, po pravilu, duži niz godina,a što im omogućava da ili već posjeduju potrebne dokumente ili kroz različite poslovne kontakte usvoje i razviju poslovnu praksu tako da se olakša pristup istim.

Prema tome, kako žalitelj neuvjerljivo iznosi okolnosti s tim u vezi, propuštajući zasnovati konkretne okolnosti u navedenom smislu, koje mu sprečavaju ili otežavaju pristup predmetnim dokumentima,to se ne može smatrati njegova argumentacija uvjerljivom, te je navod ocijenjen neosnovanim.

Uvidom u tendersku dokumentaciju ovaj organ je utvrdio da je Ugovorni organ u tački 25.2 tenderske dokumentacije zahtijevao:

"25.2. Izuzetno, dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) može biti i na drugom jeziku, ali u tom slučaju se obavezno prilaže i prevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik sa kojeg je prevod izvršen."

Žalitelj takođe spori i ovu tačku tenderske dokuemntacije navodeći da je većina tehničke dokumentacije na engleskom jeziku, a da zahtjev za ovjerom prijevoda dokumentacije usložnjava postupak nuđenja, te predlaže da navedena tačka glasi da izuzetno, dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) može biti i na engleskom jeziku. U slučaju da je dio propratne dokumentacije (katalozi, brošure, i si.) dostavljen na drugom jeziku (osim engleskog) u tom slučaju se obavezno prilaže i prevod ovlaštenog sudskog tumača za jezik sa kojeg je prevod izvršen."

U vezi sa navedenim ovaj organ ističe da je zakonska odredba jasna i propisuje da ponuđač podnosi ponudu na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Štampana literatura, brošure, katalozi ili slično prilažu se bez prijevoda, izuzev ako ugovorni organ tenderskom dokumentacijom ne zahtijeva da se i ti dijelovi prevedu. Dakle jasno i nedvosmisleno je utvrđeno pitanje dostavljanja ponuda u pogledu jezika te zahtjev žalitelja da se pojedini dokumenti mogu dostaviti na engleskom jeziku a da za svaki drugi jezik potreban je prijevod nije primjenjivo za ovaj organ iz razloga jer je u suprotnosti sa zakonskom odredbom ali i može dovesti do diskriminacije ponuđača u odnosu na ostale jezike. Shodno tome navod je ocijenjen neosnovanim.

Žalitelj spori da je ugovorni organ na stranici 185 tenderske dokumentacije traženo je:

Mjerilo protoka mora imati certifikat o odobrenju (tipski certifikat) izdat od instituta za mjeriteljstvo BiH, uz ponudu je potrebno dostaviti kopiju navedenog certifikata.

Žalitelj navodi da Zakon o mjeriteljstvu BiH (Službeni glasnik BiH Broj 19/01) ne ograničava ponuđače da nude na teritoriju BiH.dalje navodi da iz pregleda nadležnosti Instituta vidljivo je da isti nema nadležnost nad bilo kojim postupkom nabavke, javnim ili privatnim jer se nadležnosti direktno vežu za mjerila koja se uvoze.

Žalitelj predlaže da se briše zahtjev tenderske dokumentacije:
„Uz ponudu je potrebno dostaviti kopiju navedenog certifikata."
Svaki ponuđač koji da izjavu da ponuđeni mjerni uređaji ispunjavaju zahtjeve Zakon o mjeriteljstvu BiH (Službeni glasnik BiH Broj 19/01) kao i vezanih podzakonskih akata, te da će u slučaju potpis ugovora prije stavljanja u upotrebu ishoditi Certifikat o odobrenju tipa i sve u skladu sa zakonskim propisima.

Razmatrajući navedeno ovaj organ ističe da je nesporno da ugovorni organ u skladu sa predmetom nabavke utvrđuje uslove i dokaze u tenderskom dokumentu, međutim takvi uslovi i dokazi moraju biti jasni, nedvosmisleni i srazmjerni predmetu nabavke, te ugovorni organ je taj koji vodi računa da za svaki uslov bude opravdan. Ugovorni organ u predmetnom postupku zahtijeva da mjerilo protoka mora imati certifikat o odobrenju (tipski certifikat) izdat od instituta za mjeriteljstvo BiH, uz ponudu je potrebno dostaviti kopiju navedenog certifikata.

Imajući u vidu činjenicu da je žalitelj osporio predmetni zahtjev a kako ugovorni organ u svom izjašnjenju ne daje nikakvo izjašnjenju u vezi sa navedenim, stoga ovaj organ cijeni da predmetno pitanje nije raspravljeno pogotovo što se radi upravo o zahtjevu o kojem ugovorni organ ima više znanja pa je isti i bio u obavezi da da jasan stav u vezi sa postavkom predmtnog zahtjeva.Sve navedeno upućuje da je predmetni navod cijeni osnovanim te će ugovorni organ voditi računa prilikom definisanja uslova.

Sve prednje navedeno upućuje da je valjalo postupiti kao u dispozitivu odluke.

Povrat uplaćenih sredstava na ime naknade žalbenog postupka u iznosu od 7.500,00 KM izvršiti će se posebnim aktom, po konačnosti ovog Rješenja a u skladu sa članom 108.stav (7) ZJN i članom 4. Instrukcije o načinu uplate, kontrole i povrata naknada propisanih članom 108. ZJN ("Službeni glasnik BiH" broj: 86/14).

Na osnovu činjenica utvrđenih u postupku i provedenih dokaza, shodno članu 104. i 111. Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine i članu 230.stav (1) Zakona o upravnom postupku, ovaj organ riješio je žalbu, kao u dispozitivu ovog rješenja.

Uputstvo o pravnom lijeku

Ovo rješenje je konačan upravni akt. Protiv ovog rješenja može se podnijeti tužba u upravnom sporu pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema rješenja. Taksa na tužbu iznosi 100,00 KM.

PREDSJEDAVAJUĆI URŽ-a
Marko Kolobarić

Dostaviti:
- ELCOM d.o.o. Tuzla
- Grad Gračanica
- evidenciji
- a/a